

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2010

**TOERISME
MEMORANDUM**

PUNTE: 200

TYD: 3 uur

Hierdie memorandum bestaan uit 12 bladsye.

AFDELING A: KORT VRAE**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	B ✓		LU1 AS1	
	1.1.2	C ✓		LU1 AS1	
	1.1.3	D ✓		LU1 AS2	
	1.1.4	A ✓		LU1 AS2	
	1.1.5	C ✓		LU1 AS3	
	1.1.6	A ✓		LU1 AS3	
	1.1.7	A ✓		LU2 AS2	
	1.1.8	C ✓		LU2 AS3	
	1.1.9	A ✓		LU2 AS4	
	1.1.10	B ✓		LU3 AS2	
	1.1.11	B ✓		LU3 AS3	
	1.1.12	C ✓		LU3 AS3	
	1.1.13	B ✓		LU3 AS6	
	1.1.14	A ✓		LU4 AS1	
	1.1.15	B ✓	(15 x 1)	LU4 AS2	(15)
1.2	1.2.1	Universele Tydskoördinaat ✓		LU3 AS1	
	1.2.2	Internasionale Datumlyn ✓		LU3 AS1	
	1.2.3	Globale Besprekingstelsel ✓		LU4 AS5	
	1.2.4	Bemarkingsmengsel ✓		LU2 AS3	
	1.2.5	Swart Ekonomiese Bemagtiging ✓		LU1 AS2	(5)

1.3	1.3.1	FIFA ✓		LU3 AS6	
	1.3.2	ASATA ✓		LU1 AS1	
	1.3.3	Konsulaat ✓		LU3 AS3	
	1.3.4	TEP ✓		LU1 AS2	
	1.3.5	Nismark (Niche market) ✓	(5 x 1)	LU3 AS4	(5)
1.4	1.4.1	F ✓		LU3 AS6	
	1.4.2	D ✓		LU3 AS6	
	1.4.3	A ✓		LU1 AS2	
	1.4.4	G ✓		LU3 AS4	
	1.4.5	B ✓	(5 x 1)	LU2 AS1	(5)
1.5	1.5.1	Reisigerstjeks ✓			
	1.5.2	Bank oordrag ✓			
	1.5.3	Bureau de change ✓			
	1.5.4	Bank ✓			
	1.5.5	Swift ✓			
	1.5.6	OTMs ✓	(6 x 1)	LU3 AS5	(6)
1.6	1.6.1	A ✓			
	1.6.2	D ✓			
	1.6.3	E ✓			
	1.6.4	G ✓	(4 x 1)	LU4 AS3	(4)

TOTAAL AFDELING A: 40

AFDELING B: TOERISME AS 'N INEENGESKAKELDE STELSEL

VRAAG 2

2.1	2.1.1	Bruto Binnelandse Produk ✓✓	(2)
	2.1.2	- Die land is 'n ontluikende (opkomende) mark ✓✓ - Goed ontwikkelde finansiële sektor ✓✓ - Meer produkte en dienste te ontwikkel wat verband hou met toerisme ✓✓ - Meer werksgeleenthede, sodoende word die bestedingspatrone van die plaaslike bevolking verbeter. ✓✓	(Enige 2 x 2) LU1 AS1 (4)
	2.1.3	- Avontuurtoere ✓ - Sportgebeurtenisse ✓ - Wildtuin-ervarings/wildtuin safari's/wild besigtiging ✓	(3)
	2.1.4	Die ondergang (einde) van apartheid ✓	(1)
	2.1.5	Toerisme is een van die vinnigste groeiende sektore van die Suid-Afrikaanse ekonomie ✓✓	(2)
2.2	2.2.1	Aanmoediging van opkomende entrepreneurs ✓✓	(2)
	2.2.2	- SEB ✓ – alle staatsorgane, openbare entiteite, georganiseerde arbeid, gemeenskappe betrokke by toerisme, is verseker van regverdige deelname, met spesiale aandag aan voorheen benadeelde gemeenskappe. ✓ - Regverdige Handel ✓ (FTTSA) – om te verseker dat die mense wie se grond, natuurlike hulpbronne, arbeid, kennis en kultuur wat gebruik word vir toerisme-aktiwiteite ook voordeel trek uit toerisme. ✓ - DvOT en SA Toerisme se Plaaslike Toerisme Groei Strategie (DTGS) ✓ – ter bevordering van plaaslike toerisme in Suid-Afrika. ✓ - Toerisme-ondernemingsprogram (TEP) – om die groei en uitbreiding van klein- en mediumgrootte toerisme-ondernemings te fasiliteer. - Toerisme Gemeenskap “Road Show” – om toerisme na gemeenskappe te bring en om hulle bewus te maak van toerisme geleenthede.	

	<ul style="list-style-type: none"> DvOT se Armoedeverligtingsprogram – moedig die gebruik van arbeid-gebaseerde metodes aan om die gewenste eindproduk van projekte te bereik. Die doel is om toerisme se markaandeel en belegging te groei, die bewaring en beskerming van Suid-Afrika se omgewing en nasiebou. 	(Enige 3 x 2)	LU1 AS2	(6)
2.2.3	Suid-Afrikaanse Toerisme (SAT) ✓✓			(2)
2.3	2.3.1 Marksegmentasie – is die groepering van verbruikers met dieselfde kenmerke (ideale, kwessies). ✓✓			(2)
	2.3.2 Goue aktiewe egpaar ✓ – 84 dae ✓			(2)
	2.3.3 Jonk en Opkomend ✓ – 26 dae ✓			(2)
	2.3.4 DvOT en SA Toerisme se Plaaslike Toerisme Groei Strategie (DTGS) ✓✓		LU1 AS2	(2)
				[30]

VRAAG 3

3.1	<ul style="list-style-type: none"> Verlof – die rede waarom werknemers verlof neem ✓ Vakansies – wanneer om die jaarlikse vakansie te neem en vir hoe lank ✓ Werkure – die skof wat elke werknemer moet werk ✓ Oortyd – hoe dit betaal word ✓ Kleredrag regulasies 	(4 x 1)	LU1 AS3	(4)
3.2	<ul style="list-style-type: none"> Lugwaardin/Kajuitbemanning/Vlugkelner ✓ Vlieënier/ Mede-vlieënier ✓ Skoonmaker Ontvangsdame Sjef Onderhoud personeel 	(Enige 2 x 1)	LU1 AS3	(2)
3.3	<ul style="list-style-type: none"> Verseker die veiligheid van toeriste ✓✓ Verskaf toeriste met korrekte en akkurate informasie ✓✓ Professionaliteit (netheid, hoflikheid, vriendelikheid, stiptelikheid – om 'n professionele beeld van jou maatskappy te weerspieël en die verskaffing van uitnemende diens aan toeriste. Werksetiek (integriteit, respek, en vertroue wanneer daar interaksie met toeriste is) Regulasies met betrekking tot die gebruik van die maatskappy se bates (die gebruik van maatskappy voertuie wanneer toeriste vervoer word) 	(Enige 2 x 2)	LU1 AS3	(4)

TOTAAL AFDELING B: 40

AFDELING C: VERANTWOORDELIKE EN VOLHOUBARE TOERISME

VRAAG 4

- 4.1 4.1.1 Ekonomie- ✓, sosiale- ✓ en omgewingsfaktore ✓ (3)
- 4.1.2
- Ekonomie – werksgeleenthede vir plaaslike bevolking ✓✓
  - Sosiale – betrokkenheid van plaaslike gemeenskappe ✓✓
  - Omgewing – wêreldklas natuur bestemmings **OF** instandhouding van die omgewing ✓✓ LU2 AS1 (6)
- 4.1.3
- Koördinerings, implementering, beplanning, beleid, monitering, asook ontwikkeling van promosiemateriaal. ✓✓
  - Bied aansporings vir verantwoordelike toerisme verskaffers aan deur middel van staatsbeleid. ✓✓
  - Moedig vennootskappe tussen die private sektor en plaaslike gemeenskappe wat verantwoordelike toerisme beoefen aan. (Enige 2 x 2) LU2 AS1 (4)
- 4.1.4
- Bojanala Platinum Distrik Munisipaliteit ✓
  - Sentrale Distrik Munisipaliteit ✓
  - Moses Kotane Plaaslike Munisipaliteit ✓ en
  - Zeerust Plaaslike Munisipaliteite ✓ (4 x 1) (4)
- 4.2 4.2.1 Aardverwarming – toename in die gemiddelde oppervlak temperatuur van die wêreld wat gedeeltelik deur die kweekhuis-effek, ✓ **OF** industriële aktiwiteite **OF** ontbossing, **OF** beskadiging van die osoonlaag. ✓ LU2 AS2 (2)
- 4.2.2
- Hittegolfe ✓✓
  - Verhoging van seevlak
  - Verhoog die kanse van natuurrampe wat die omgewing kan vernietig. (Enige 1 x 2) LU2 AS2 (2)
- 4.2.3
- Maak gebruik van omgewings-vriendelike produkte ✓
  - Verminder, hergebruik ✓
  - Bespaar energie/elektrisiteit ✓
  - Maak gebruik van openbare vervoer/gebruik 'n fiets
  - Verminder verbranding van fossiel brandstof deur gebruik te maak van klein motors
  - Plant bome en beskerm die woude
  - Aanneming en bevordering van 'n "groen lewenstyl" (*green lifestyle*)
  - Verminder jou koolstof voetspoor (*carbon footprint*)
  - Moenie rommelstrooi of besoedel nie
  - Hou jou omgewing skoon (Enige 3 x 1) LU2 AS2 (3)

4.3	4.3.1	- Baie besoeke deur toeriste/herhaalde besoeke ✓ - Wêreldwye herkenning ✓ - Voorsien altyd 'n veilige en skoon omgewing vir toeriste.	(Enige 2 x 1)	LU2 AS2	(2)
	4.3.2	- Ekonomiese groei van die gebied om sodoende 'n bydrae tot die BBP te lewer ✓ - Werkskepping vir plaaslike gemeenskappe omdat meer toeriste daar kuier ✓ - Toerisme-ontwikkeling in die gebied ✓ - Verbetering en instandhouding van ander infrastruktuur (paaie).	(Enige 3 x 1)	LU2 AS2	(3)
	4.3.3	- Rommelstrooi deur onverantwoordelike besoekers en die plaaslike gemeenskap ✓ - Onbeheerde gebruik van 4x4 motors in die sandduine ✓ - Onwettige visvangs ✓		LU2 AS2	(3)
4.4		- Produk ✓ - Plek ✓ - Prys ✓ - Promosie ✓ - Mense	(Enige 4 x 1)	LU2 AS3	(4)
- [36]**

VRAAG 5

- 5.1 (a) Hout ✓ – uitgekerfde diertjies ✓
 (b) Gras ✓ – matte, mandjies, strooihoede ✓
 (c) Steen/rots ✓ – asbakkies, uitkerwings
 (d) Klei – potte, diere, ornamente (Enige 2 x 2) LU2 AS4 (4)
- [4]**

TOTAAL AFDELING C: 40

AFDELING D: TOERISME AARDRYSKUNDE, BESIENSWAARDIGHEDE EN REISNEIGINGS

VRAAG 6

- 6.1 6.1.1 (a) Spanje is +1 DST +1 = +2 Johannesburg is +2
 Verskil in tyd = 0 uur ✓
 Tyd in Spanje 14:00 + 0 uur tydsverskil
 = 14:00 Plaaslike tyd in Jhb dieselfde dag ✓ LU3 AS1 (2)
- (b) Sao Paulo is -3 Johannesburg is +2
 Verskil in tyd = 5 ure ✓
 Tyd in Sao Paulo 07:00 + 5 ure tydsverskil
 = 12:00 Plaaslike tyd in Jhb dieselfde dag. ✓ LU3 AS1 (2)
- 6.1.2 Plaaslike tyd Sao Paulo Brasilië 07:00
 Verskil in tyd = 5 ure
 12:00 plaaslike tyd in Jhb by vertrektyd
 12:00 plaaslike tyd + 10 ure vlugtyd ✓
 = 22:00 dieselfde dag, 09 Junie 2010. ✓ LU3 AS1 (2)
- 6.2 6.2.1 Tyd reisplan – 'n daaglikse reisplan, met aktiwiteite wat die datum en tyd insluit. ✓✓ (2)
- Algemene reisplan – 'n reisplan vir 'n groep toeriste met dieselfde belange, waarheen hul elke dag reis en die aktiwiteite waaraan hulle deelneem. ✓✓ (geen tye) (2)
- 6.2.2
- Verblyf ✓
  - Vervoer ✓
  - Aktiwiteite/vermaak
  - Inkopies (aankope)
  - Etes (Enige 2 x 1) LU3 AS2 (2)
- 6.3 6.3.1 Wêreldgesondheidsorganisasie ✓
- 6.3.2 Geelsug ✓ en hepatitis ✓ LU3 AS3 (3)

- 6.3.3
- Kry advies by ontvangstoonbank oor onveilige plekke wat jy moet vermy, veral gedurende die nag. ✓
  - Hou jou kamera en ander waardevolle besittings buite sig op 'n veilige plek. ✓
  - Moenie alleen buite rondloop nie, veral nie gedurende die nag nie/bly in jou groep.
  - Sluit waardevolle besittings toe in 'n kluis.
  - Dra klein bedrae kontant.
  - Maak gebruik van geregistreerde toerdienste, bv. gidse en vervoer. (Enige twee geskikte antwoorde)
- LU3 AS3 (2)
- 6.3.4 Bronne:
- Suid-Afrikaanse Toerisme webwerf ✓
  - Reistydskrifte (GSA, Getaway, ens.) ✓
  - Hotel ontvangstoonbank
  - Konsulaat
  - Reisagentskappe
  - Toerisme inligtingsentrums
  - Departement van Toerisme se webwerf
  - Plaaslike polisiestasies en inligtingspamflette
- (Enige 2 x 1) LU3 AS3 (2)
- 6.4 6.4.1 Indaba✓, Oorsese/Internasionale✓ toer- en reis operateurs✓ (3)
- 6.4.2
- Nuwe mark – beskryf die kliente wat vir die eerste keer 'n nuwe produk of diens gebruik. ✓✓ (2)
  - Bestaande mark – beskryf die kliente (mense) wat huidiglik/tans die produk of diens koop/gebruik. ✓✓ LU3 AS4 (2)
- 6.5 6.5.1 $3\,000 \text{ Euro} \times 12,74 \checkmark = \text{R}38\,220 \checkmark$ (2)
- 6.5.2 $2\,533 \times 16,56 \checkmark = \text{R}41\,946,48 \checkmark$ (2)
- 6.5.3 (a) $5\,060 \text{ VSA\$} \times 9,95 \checkmark = \text{R}50\,347 \checkmark$ (2)
- (b) $2\,713,90 \times 1,98 = \text{R}5\,373,53 \checkmark \checkmark$
- $\text{R}5\,373,53 \div 9,95 = \text{VSA\$} 540,06 \checkmark \checkmark$ LU3 AS5 (4)
- 6.5.4 Junie 2010 tot Julie 2010. ✓ Die ander geldeenheid is sterker as die Suid-Afrikaanse Rand, gevolglik sal die besoekers meer geld het om op Suid-Afrikaanse produkte en dienste te bestee. ✓✓ LU3 AS5 (3)

- 6.5.5 • Bankverkoopkoers – die prys in plaaslike valuta waarteen die bank buitelandse valuta verkoop. ✓✓

OF

- Bankverkoopkoers – die koers waarteen 'n bank of besigheid buitelandse valuta wissel of verkoop. (2)
- Bankaankoopkoers – die prys in plaaslike valuta waarteen die bank buitelandse valuta aankoop. ✓✓

OF

- Bankaankoopkoers – die koers waarteen 'n bank of besighede buitelandse valuta aankoop. LO3 AS5 (2)

6.6 6.6.1 Duits ✓ (1)

6.6.2 (a) Sal 'n potensiële toeris wat die land wil besoek, afskrik. ✓

Toeriste sal nie die land besoek nie. ✓ (2)

(b) Negatiewe publisiteit ✓

Affekteer toekomstige besoeke aan die land. ✓

(Enige geskikte antwoord) LU3AS6&3 (2)

6.6.3 Adviseer die toeriste

- Gebruik 'n betroubare taxi diens, verkieslik een deur die hotel se ontvangstoonbank voorgestel. ✓
- Sluit motordeure en moet nie vensters meer as 5 cm ooplaat nie.
- Wees op jou hoede by alle stopstrate.
- Beplan jou roete voor jy vertrek.
- Moet nie stilhou om 'n reis-of straatkaart te lees nie.

(Enige 2 x 1) LU3 AS6&3 (2)

TOTAAL AFDELING D: 50

AFDELING E: KLIËNTESORG EN KOMMUNIKASIE**VRAAG 7**

7.1	7.1.1	• Daar is fisiese (liggaams) kontak tussen die toeriste en sekuriteitswag as hy hulle deursoek. ✓✓	LU4 AS1	(2)
	7.1.2	• Sekere mense voel bedreig as hul persoonlike ruimte binnegedring word. ✓✓ • Dit mag miskien onsensitief of onbeskof wees om persoonlike (fisiese) kontak met 'n vreemdeling te hê. (Enige 1 x 2)	LU4 AS1	(2)
	7.1.3	• 'n Rekenaar gebaseerde X-straal tipe voorwerp (metaalverklikker) wat onwettige wapens/metaal voorwerpe/chemikalieë wat deur 'n passasier gedra word, kan uitwys. ✓✓	LU4 AS5	(2)
7.2	7.2.1	Telefoniese onderhoude met hul kliënte ✓✓		(2)
	7.2.2	• Ontwikkel telefoonetiket. Die manier van kommunikasie tussen die werknemer en die kliënt is baie belangrik omdat meer as die helfte van die boodskap in jou stemtoon opgesluit is. ✓✓ • Om te verseker dat die maatskappy se beeld van 'n hoë standaard of kwaliteit is. ✓✓ • Om seker te maak dat 'n professionele beeld gehandhaaf word. • Die stem van die werknemer oor die telefoon is die gesig van die maatskappy. (Enige 2 x 2)	LU4 AS2	(4)
	7.2.3	• Om kliënte bevrediging te verseker. ✓ • Om hul diens aan kliënte te verbeter. ✓ (Antwoorde mag verskil.)	LU4 AS2	(2)
7.3		• Herhaalde besigheid ✓✓ • Profyt van besigheid kan verhoog ✓✓ • 'n Gemotiveerde personeel kan mekaar positief beïnvloed en dit kan positiewe gevolge vir die maatskappy tot gevolg hê. • Die maatskappy se professionele beeld word gehandhaaf. (Enige 2 x 2)	LU4 AS4	(4)

VRAAG 8

8.1	8.1.1	Rekenaar/Komper ✓	LU4 AS5	(1)
	8.1.2	(a) Sentrale prosesseringseenheid (CPU)/ toring/boks ✓		
		(b) Luidspreker ✓		
		(c) Monitor (skerm) ✓	LU4 AS5	(3)
	8.1.3	<ul style="list-style-type: none"> • Om kliënte besprekings te prosessee (in-en-uitboek) ✓✓ • Om besprekings te maak ✓✓ • Om e-posse aan kliënte te stuur. • Geprogrammeerde kaartsleutels (<i>card keys</i>) vir hotelkamers. 	(Enige 2 x 2) LU4 AS3	(4)
8.2	8.2.1	'n Webwerf/soekenjin/webwerf adres/ 'n URL. ✓✓		(2)
	8.2.2	'n Persoonlike of maatskappy se e-pos adres. ✓✓	LU4 AS5	(2)
				[12]

TOTAAL AFDELING E: 30**GROOTTOTAAL: 200**